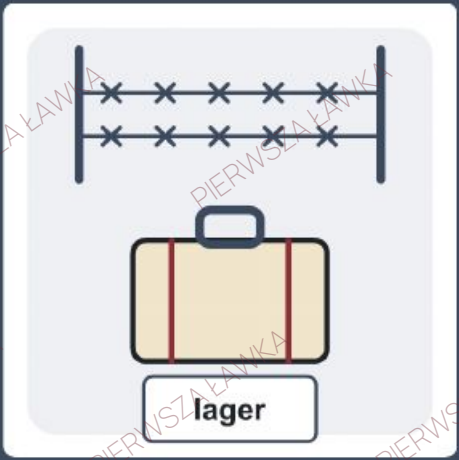
LEKCJA 1 Z 5 · „PROSZĘ PAŃSTWA DO GAZU" – CYKL LEKCJI

„Ludzi nie może zabraknąć" – świat obozu i człowiek zlagrowany

Lekcja 1 z 5. **Pytanie lekcji:** Co obóz zrobił z ludźmi, którzy w nim przeżyli? Opowiadanie jest lekturą obowiązkową (zakres podstawowy). Przed cyklem uczniowie czytają cały tekst. Fragmenty w kartach pochodzą z serwisu Wolne Lektury.

Przedmiot	Język polski
Klasa	liceum i technikum, klasa 3
Cykl	„Proszę państwa do gazu" – cykl lekcji – lekcja 1 z 5
Temat lekcji	**„Ludzi nie może zabraknąć" – świat obozu i człowiek zlagrowany**
Czas	45 minut
Metody	rozmowa kierowana, praca z tekstem informacyjnym, analiza fragmentu w parach, krótka notatka na koniec lekcji
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w parach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 1, egzemplarze opowiadania, układ opowiadania i uwagi o rozmowie (dodatki), tablica

Cel ogólny

Poznanie okoliczności powstania opowiadania i odczytanie początkowych scen jako obrazu obozu, w którym zło stało się codziennością.

„Proszę państwa do gazu” – najważniejsze informacje

Tadeusz Borowski · przypomnienie przed sprawdzianem

BOROWSKI

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 8 pkt

Przypomnij sobie

- **Autor:** Tadeusz Borowski (1922–1951), poeta i prozaik; aresztowany w 1943 r. w Warszawie, więzień Auschwitz-Birkenau, potem obozów w Niemczech. **Utwór:** opowiadanie z tomu „Pożegnanie z Marią” (1948).
- **Narrator:** pierwszoosobowy – więzień-Polak, który dostaje paczki z domu; w tym opowiadaniu nie podaje imienia.
- **Czas i miejsce:** jeden upalny dzień i noc w Birkenau – barak (dawna stajnia), rampa, powrót do obozu o świcie.
- **Bohaterowie:** Henri – więzień z Kanady, marsylczyk – przyjaciel narratora, więźniowie z Kanady, esesmani, ludzie z transportu z Sosnowca i Będzina.
- **Problematyka:** zagłada jako zorganizowana „praca”, uwikłanie więźniów w system, odwrócenie wartości, godność, odpowiedzialność.

Zadania

1 **Ponumeruj wydarzenia we właściwej kolejności (1–8).** ___ / 3 pkt

_____ Przyjeżdża transport z Sosnowca i Będzina; więźniowie odbierają ludziom bagaże.

_____ Przyjeżdża kolejny skład; dziewczyna o jasnych włosach sama idzie do auta.

_____ Obóz po odwszeniu chodzi nago z powodu upału; narrator z przyjaciółmi je na buksie paczkę z Warszawy.

_____ O świcie Kanada wraca do obozu; mijają oddział SS, który śpiewa.

_____ Po pierwszym rozładunku narrator pyta Henriego, czy są ludźmi dobrymi.

_____ Nocą, pod szynami, obóz wydaje się narratorowi „zatoką spokoju”.

_____ Blokowy wzywa Kanadę na rampę; Henri zabiera ze sobą narratora.

_____ Kanada czeka w cieniu pod szynami; Henri kupuje od posta wodę.

2 **Połącz bohatera z informacją o nim. Wpisz literę.** ___ / 5 pkt

1. narrator	a) marynarz z Sewastopola, więzień z Kanady
2. Henri	b) więzień z Kanady, handluje z postem, zabiera narratora na rampę
3. marsylczyk	c) liczy kreskami odjeżdżające auta
4. Andrej	d) przyjaciel narratora, nazywa religię opium
5. esesman z notatnikiem	e) więzień-Polak, dostaje paczki z domu, tego dnia pracuje na rampie

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

2 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 3 pkt

Rampa

Była to sielankowa rampa, jak zwykle na zagubionych, prowincjonalnych stacjach. Placyk, obramowany zielenią wysokich drzew, wysypany był żwirem. (…) To stąd ładują towar na Birkenau: materiał do rozbudowy obozu i ludzi do gazu. Zwykły dzień roboczy: zajeżdżają samochody, biorą deski, cement, ludzi…

Tadeusz Borowski, „Proszę państwa do gazu". Tekst według wolnelektury.pl (podstawa: „Pożegnanie z Marią i inne opowiadania", PIW, Warszawa 1971)

2.1 **Jaki środek tworzy zestawienie „biorą deski, cement, ludzi"?** ___ / 1 pkt

A. pytanie retoryczne

B. apostrofa do ofiar

C. wyliczenie, w którym ludzie są potraktowani jak towar

D. porównanie ludzi do drzew

2.2 **Wyjaśnij, na czym polega ironia określenia „sielankowa rampa".** ___ / 2 pkt

3 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 2 pkt

Esesman z notatnikiem

Z boku stoi młody, gładko wygolony pan, esesman z notatnikiem w ręku; każde auto to kreska, jak odjedzie szesnaście aut, to jest tysiąc, tak plus-minus. Pan jest zrównoważony i dokładny. Nie odjedzie auto bez jego wiedzy i jego kreski: Ordnung muss sein.

Tadeusz Borowski, „Proszę państwa do gazu". Tekst według wolnelektury.pl (podstawa: „Pożegnanie z Marią i inne opowiadania", PIW, Warszawa 1971)

3.1 **Wyjaśnij, kim są ludzie z transportu dla esesmana z notatnikiem. Odwołaj się do fragmentu.** ___ / 2 pkt

4 **Podaj jedną formę bezosobową z opowiadania i wyjaśnij, czemu służy.** ___ / 2 pkt

„Proszę państwa do gazu” – zadania maturalne i twórcze

W formule matury 2027, poziom podstawowy · na lekcję lub do domu

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 20 pkt

1 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 4 pkt

Tadeusz Borowski, „Proszę państwa do gazu” – esesmani przed przyjazdem transportu

Zajeżdżały z warkotem motocykle wiozące obsypanych srebrem odznak podoficerów SS […]. Niektórzy przyjechali z teczkami, inni mieli giętkie, trzcinowe kije. Nadawało im to służbowy i sprężysty wygląd. Wchodzili do kantyny, bo ów mizerny barak był ich kantyną, gdzie latem pili wodę mineralną — Studentenquelle — a zimą ogrzewali się gorącym winem, witali się państwowo wyciągniętym po rzymsku ramieniem, a potem kordialnie potrząsali prawice, uśmiechali się serdecznie do siebie, rozmawiali o listach, o wiadomościach z domu, o dzieciach, pokazywali sobie fotografie.

Tadeusz Borowski, „Proszę państwa do gazu” (domena publiczna, tekst według wolnelektury.pl (podstawa: „Pożegnanie z Marią i inne opowiadania”, PIW, Warszawa 1971)), fragment. Objaśnienie: kordialnie – serdecznie

1.1 **Wskaż dwa elementy opisu, które przedstawiają esesmanów jako zwykłych, sympatycznych ludzi. Wyjaśnij, jaki efekt daje taki opis w kontekście całego opowiadania.** ___ / 3 pkt

1.2 **Wyjaśnij, jaką funkcję pełni w tym fragmencie sformułowanie „służbowy i sprężysty wygląd”.** ___ / 1 pkt

2 **Hannah Arendt użyła pojęcia „banalności zła” (1963) w odniesieniu do sprawców zbrodni. Wyjaśnij, na czym polega to pojęcie, i odnieś je do jednej postaci esesmana z opowiadania.** ___ / 3 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · LICEUM I TECHNIKUM, KLASA 3 · »PROSZĘ PAŃSTWA DO GAZU« – CYKL LEKCJI

„Proszę państwa do gazu” – powtórka (liceum i technikum, klasa 3)

Powtórka obejmuje opowiadanie omawiane na pięciu lekcjach: świat obozu, sposób opowiadania, pytanie o odpowiedzialność, ślady godności oraz wykorzystanie lektury w wypracowaniu.

1. O utworze

- **Autor:** Tadeusz Borowski (1922–1951), więzień Auschwitz-Birkenau od 1943 r.
- **Wydanie:** tom „Pożegnanie z Marią” (1948).
- **Czas i miejsce akcji:** upalny dzień i noc w Birkenau: barak, rampa, powrót do obozu o świcie.
- **Narrator:** więzień-Polak, opowiada w pierwszej osobie, w tym tekście bez imienia; tego dnia pracuje z Kanadą.
- **Lektura obowiązkowa (ZP)**, czytana w całości – błąd w głównych wątkach to na maturze błąd kardynalny.

2. Najważniejsze sceny

Scena	Co trzeba wiedzieć
Barak	Paczka z Warszawy; marsylczyk: „ludzi nie może zabraknąć”; wezwanie Kanady na rampę.
Rampa	Transport z Sosnowca i Będzina; esesman z notatnikiem; siwa pani bierze niemowlęta; „czy my jesteśmy ludzie dobrzy?”.
Drugi transport	Andrej i matka, która ucieka od dziecka; dziewczyna o jasnych włosach: „Już wiem”.
Finał	„Był to dobry, bogaty transport”; esesmani śpiewają „Und morgen die ganze Welt…”.

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

„Proszę państwa do gazu” – cykl lekcji i sprawdzian z lektury (pakiet), liceum i technikum, klasa 3

Podgląd pokazał 5 z 69 stron. Pełna wersja: 69 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- „Proszę państwa do gazu” – cykl 5 lekcji: scenariusze, karty pracy, sprawdzian, powtórka, liceum i technikum, klasa 3
- „Proszę państwa do gazu” (Tadeusz Borowski) – sprawdzian z lektury A i B, kartkówki, klucz i karta lektury, liceum i technikum, klasa 3

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/cykl-lekcji-i-sprawdzian-z-lektury-prosze-panstwa-do-gazu-pakiet